

Dynamika kulturně ovlivněné okrajové části NPR Žofínský prales. Foto Jeňýk Hofmeister

Živé i mrtvé smrky zůstávají významným strukturním prvkem i v jižní části NPR Žofínský prales rozvrácené orkánem Kyrill v lednu 2007. Foto Jeňýk Hofmeister

nechány samovolným přírodním procesům bez ohledu na to, po jaké vývojové trajektorii se porost jako celek bude ubírat v důsledku spontánních procesů či managementových zásahů. Podíl takových stromů by i na stanovištích s převážně stanovištně nepůvodní druhovou skladbou měl odpovídat minimálně jejich předpokládanému podílu v přirozené druhové skladbě. Diskuse by přitom neměla ustrnout na nejistotě určení podílu dřevin přirozené druhové skladby, neboť o ten v posledku nejde. Klíčovým momentem je již na počátku procesu přiznat v podstatě všem porostům s plánovaným převedením do bezzásahového režimu určitou míru autonomie bez ohledu na to, podle jakých kritérií ji budeme posuzovat. Pokud má být tento úmysl od počátku upřímný, musíme vzít na vědomí skutečnost, že prakticky ve všech porostech se nachází přinejmenším kostra budoucích člověkem nespoutaných lesů, a s tímto předpokladem k nim přistupovat. Každý jiný přístup, ať již jsou pro něj jakékoli důvody, stále opakovaně vede k likvidaci důležitých strukturních vlastností a ke vzniku rozsáhlých holin i v těch částech chráněných území, která by měla být v budoucnosti ponechána samovolnému vývoji. Příkladem může být management v kulturních smrkových porostech v PR Pivonické skály navazujících na NPR Žofínský prales zachycený na fotografiích tohoto článku.

Stanovení okamžiku pro ponechání lesa samovolnému vývoji

Poslední důležitou okolností, kterou bych chtěl zmínit, je určení samotného okamžiku ponechání lesního porostu samovolnému vývoji. Rozlo-

ha porostů v chráněných územích, která jsou fakticky ponechána samovolnému vývoji, je již v tuto chvíli větší než rozloha území, kde je tento management deklarován. Se vzrůstajícím stářím těchto porostů vzrůstá pravděpodobnost jejich narušení působením přírodních disturbancí. V případě takového narušení však ochrana přírody čelí tlaku na provedení asanačních těžeb v těchto porostech. V této souvislosti vnímám jako problematickou absenci jednoznačně deklarované hranice, po jejímž dosažení budou porosty ponechány samovolnému vývoji. Tato hranice by měla být odvozena od jednoduchého a všeobecně srozumitelného parametru lesního porostu, který je přitom málo zatížen naším subjektivním vnímáním stavu lesa. Takovým parametrem je například věk nejstarší etáže stromového patra. Předpokládám, že prakticky nikde uvnitř chráněných území, v nichž je v budoucnu plánován či uvažován bezzásahový management, se nenachází staré porosty (dejme tomu s věkem vyšším než 130 let), jejichž další samovolný vývoj není dostatečně opodstatněný. A v řadě případů by věková hranice mohla být pravděpodobně podstatně nižší.

Důsledné naplňování principů

Na závěr si dovolím nabídnout k popsaným zákonitostem doprovázejícím převod člověkem ovlivněných lesů do bezzásahového režimu určitou paralelu z lůna lidské společnosti, která může celý problém ukázat z jiného pohledu. Vychováváme-li potomky, jež jednou chceme ponechat samovolnému vývoji uprostřed dynamického světa plného nejrůznějších

disturbancí, a počínáme-li si přitom prozíravě, pak jim jejich autonomii předáváme od útlého mládí a s vědomím, že jednou (brzy) bude celá jejich. Pokud se neustále snažíme mít nad vším svrchovanou kontrolu a možnost svým rozhodnutím změnit a zvrátit běh všech na naší vůli nezávislých procesů, které nejsou v souladu s našimi představami, nebýváme ve svém snažení příliš úspěšní a posléze přenecháváme potomky samostatnému životu obvykle mnohem méně připravené. Jejich následný samovolný vývoj pak bývá většinou mnohem více turbulentní, ačkoli nakonec většinou také obstojí. Nejhorší situace obvykle nastává, když se nepřipravenosti potomků k bezzásahovému přístupu z naší strany snažíme dále čelit tím, že start jejich samovolného vývoje odkládáme (ať již v souladu, či proti jejich vůli), až k němu v určitých případech nedojde v podstatě nikdy.

Obava, abychom si podobně neprozíravě nepočínali v případě lesů v chráněných územích, mě vedla k odhodlání sepsat tento text. Prosim všechny čtenáře, aby jej nevnímali jako lacinou kritiku někoho, kdo stojí vně všech složitých dohádovacích a rozhodovacích procesů. Vážím si všech, kdo prosazují zájmy ochrany přírody, a dle svých možností a schopností se jim snažím v jejich úsilí pomáhat. I tento příspěvek je veden snahou pomoci všem zainteresovaným kriticky hledat, promýšlet a důsledně prosazovat postupy ochrany přírodní dynamiky lesů tak, aby ochrana lesů v chráněných územích byla ve větším souladu s teoretickými principy, na nichž je založena.

Novodobé báchorky o vlčích ožívají přes sociální sítě

Anna Řezníčková

Zdokumentování vlků ve volné přírodě je snazší než kdy dřív. Vyfotografovat je může prakticky kdokoliv, kdo si pořídí fotopast a podaří se mu ji nainstalovat na místo jejich pravidelného výskytu. Záznamy někdy vznikají také při náhodných pozorováních a ojedinělých blízkých setkáních. Na internetu koluje velké množství materiálů, jež zachycují tyto šelmy. Ne vždy je však jasný jejich původ nebo i to,

zda se na snímcích skutečně jedná o vlky. Záběry potom bez kontextu pomáhají prezentovat např. mylné informace o vlčím chování nebo i poplašné zprávy. Často se to stejné video či fotografie šíří mezi veřejností, vždy s udáním jiného autora, místa vzniku nebo i data pořízení. V některých případech může jít o spontánní reakci, u jiných bohužel vše nasvědčuje tomu, že se nejedná o náhodu.

Vyfotografovat vlka je vcelku snadné. Licence – volné dílo (public domain). Foto reincarnation40, pixabay.com

První lednový víkend zveřejnil pan Chmelík na facebooku videa, která měla zobrazovat „nebojácného“ vlka, krmícího se nejspíše kolouchem někde v Lužických horách. V jednom z nich stojí autor pouhých pár metrů před zvířetem, které se v jeho přítomnosti nerušeně krmí, a dokonce se prý mělo muži před samotným natočením videa otřít o nohu. Ukázalo se ale, že údajný vlk je ve skutečnosti zaběhnutý československý vlčák. O celé události již informoval web Šelmy.cz, případ šíření tohoto hoaxu zpracoval také web manipulatori.cz.

Jak se video vlka, z kterého se vyklubal pes, dále šířilo?

Odhalení nepravdivého videa však celou věc neuzavřelo. Jak jsme již zmínili, pan Chmelík nenatočil pouze jeden záznam, ale minimálně tři. Po stažení té verze snímku, ve které autor stojí přímo před oním psem, se dál po internetu začalo šířit video, které je již natočené z opodál stojícího auta. Tentokrát byl ale způsob jeho distribuce opatrnější a díky tomu i nebezpečnější. Záznam putoval spíše přes soukromé zprávy, občas byl sdílený v men-

ších facebookových skupinách či přes aplikaci WhatsApp. Za šířitele byl vždy označen někdo jiný – např. lesníci, veterináři či myslivci. Zde je jen krátký seznam různých míst, odkud mělo být pokaždé stejné video s vlčákem pořízeno:

- 4. ledna – video se objevilo na fb pana Chmelíka a na dalších fb stránkách jako „vlk v Lužických horách“
- 14. ledna – video obdržela krušnohorská koordinátorka jako „vlka u Klášterce“
- 20. ledna – koordinátor programu Šelmy video obdržel jako „vlka od Stříbrné“
- 26. ledna – video bylo zasláno jedné z dobrovolnic Vlčích hlídek jako „vlk v Bočovských lesích“
- 26. ledna – video se objevilo v nejmenované fb skupině jako „vlk z Kovářské“
- 27. ledna – video obdržela krušnohorská koordinátorka jako „vlka u Nejdku“
- 27. ledna – video bylo zasláno koordinátorce Vlčích hlídek jako „vlk u Rotavy“
- 27. ledna – video obdržela krušnohorská koordinátorka jako „vlka u Kraslic“
- 27. ledna – video bylo ukázáno jednomu z dobrovolníků Vlčích hlídek jako „vlk u Bublavy“

Vlíčí smečka z Krušných hor byla ve skutečnosti z Ukrajiny

Stejnou cestou se dá šířit jakákoliv fotografie či video, vytržené z kontextu. Jak je vidět z tohoto případu, nemusí jít ve skutečnosti ani o vlka. Podobně během ledna na internetu kolovala například fotka početné vlčí smečky.

Fotografie 12členné vlčí smečky z fotopastí v ukrajinském Národním parku „Skole Beskids“

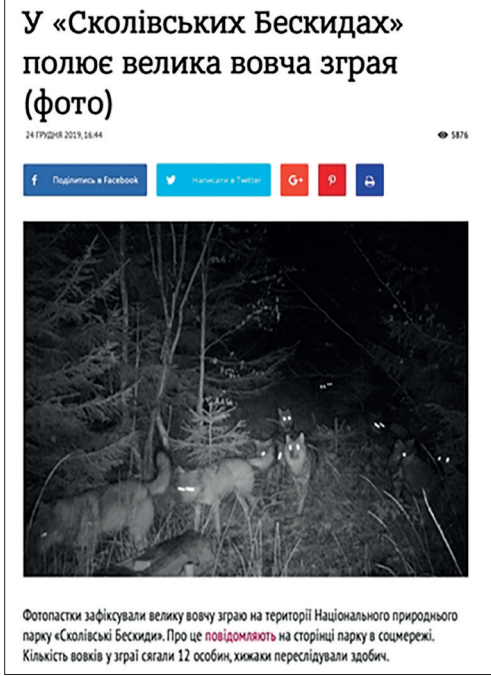
Opět se šířila v soukromých zprávách nebo se objevila v některých skupinách, např. ve skupině „Znovuobjevené Krušnohoří“, kde byla za místo pořízení označena Rusová.

Printscreen stejné fotky ukrajinské vlčí smečky z fb skupiny „Znovuobjevené Krušnohoří“. Fotka tu byla uvedena jako vlci na Rusové.

Fotografie přitom ve skutečnosti pochází z Ukrajiny, konkrétně z oblasti Národního

parku Skole Beskids, který fotografie sdílel na svém facebooku. Všechny fotografie jsou také dostupné třeba na internetovém deníku dyvys.info.

Printscreen článku na dyvys.info, který fotografií uvádí s jejím pravým místem pořízení – tedy v NP Skole Beskids.

Printscreen videa na serveru tageszeitung.it, kde bylo video lokalizováno do oblasti Val Badia (německy Gadertal) v Jižním Tyrolsku. Stejně video přišlo krušnohorské koordinátorce jako video vlků z Horní Blatné.

Vlci před sněžnou rolbou neprobíhají v Česku, ale v Tyrolsku

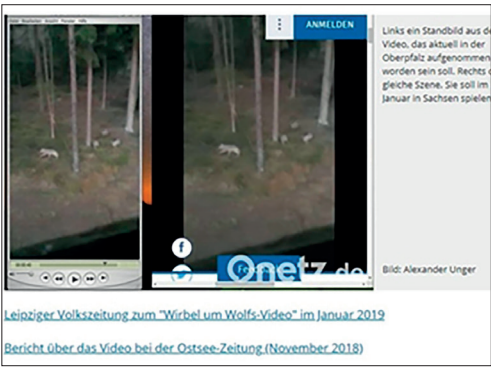
Krušné hory jsou evidentně oblíbeným terčem vlčích hoaxů. Poslední zaznamenaný pokus o manipulaci se zahraničním videem byl opět zasazen sem, konkrétně k Horní Blatné. Krušnohorské koordinátorce přišel 24. února během několika hodin od dvou různých myslivců snímek, na kterém několik vlků probíhá před sněžnou rolbou. Po našem opětovném pátrání jsme video našli na několika německy psících serverech, které se shodují na původu snímku v Jižním Tyrolsku.

Hoaxy se pravidelně šíří již několik let

Už v roce 2018 jsme řešili také video vlků, natočené nejspíš z posedu. Snímek opět přicházel od různých lidí s označením rozličných míst původu. Tu Krušné hory, tu Drážďany... Stejně tomu bylo ovšem v Německu. I tam totožné video koluje už minimálně dva roky, ale možná i déle, často přes WhatsApp a je prý známé i jako „barevný pes“ (více např. na onetz.de). Německý Státní úřad pro životní prostředí si dokonce vyžádal vypátrání zdroje, což se podle našich informací ovšem prozatím nezdařilo. Jaké bylo překvapení, když se video znovu objevilo v komentářích na facebooku letos v lednu, s tvrzením, že jeho původ je v Jizerských horách.

Printscreen komentáře na fb, ve kterém jeho autor přidává poměrně známé virální video vlků, točené nejspíš z posedu, s udáním původu videa v Jizerských horách.

Printscreen ze stránek onetz.de se stejným videem, které uvádějí, že záznam už dlouhou dobu putuje Německem, dosud se však nepodařilo zjistit, odkud pochází.

Fotografie vypuštěného vlka bez udání kontextu se šířila jako důkaz vypouštění vlků ze zajetí do přírody ochranáři, za cílem umělého zvýšení populace.

Jasný důkaz tajného vypouštění šelem ochranáři? Ve skutečnosti návrat polootráveného vlka do přírody po záchraně italskými veterináři

Již poměrně známým příkladem lživých zpráv bylo šíření fotky, jež měla dokazovat, že ochránci přírody sami cíleně vypouští vlky do krajiny. Fotografie ale ve skutečnosti pocházela z akce navrácení divokého vlka zpět do přírody poté, co byl nalezen polootrávený a zachráněn veterináři. Odhalit dezinformaci se podařilo díky spolupráci expertní skupiny Large Carnivore Initiative for Europe (LCIE).

Printscreen z článku o vypuštěném vlkovi – ve skutečnosti se jednalo o polootráveného divokého jedince, kterého zachránili italské veterináře a vrátili zpět do přírody.

Jak zabránit šíření hoaxů a lží?

Příklady podobné nezodpovědného nakládání s fotografiemi či videi je mnoho. Obáváme se bohužel, že v mnoha případech jde o cílené dezinformování nebo vzbuzování strachu mezi veřejností. Je pochopitelné, že společnost má na návrat vlků různé názory. Co ale není akceptovatelné, je manipulace pomocí lživých informací.

Prosím, ověřujte si zprávy, které se k vám dostávají z různých neoficiálních zdrojů. Ptejte se lidí, kteří vám pošlou podobné fotky či videa, odkud je mají a odkud snímky pochází. (A pokud jim je někdo zničehonic poslal přes WhatsApp nebo Messenger bez udání konkrétního zdroje, zbystřete.) Případně podobné dokumenty sdílejte a ptejte se, zda už někdo stejnou fotku nebo video nezaznamenal. V případě nejistoty o pravosti některých informací kontaktujte například nás na e-mailu info@selmy.cz nebo Agenturu ochrany přírody a krajiny ČR. Je důležité, abychom se o věcech rozhodovali podle pravdivých poznatků a bez tlaku strachu, vzbuzeného výmyslu a dezinformacemi.

Na přípravě článku se podílel tým programu Šelmy.cz, publikováno 1. 4. 2020, Olomouc (www.selmy.cz)